

Glosy

Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 maja 2016 r., III KK 334/15, KZS 2016, nr 9, poz. 20

1. Przeprowadzenie tzw. czynności rozpytania może zostać utrwalone w formie notatki urzędowej (art. 143 § 2 kpk). Stosuje się ją nie tylko w dochodzeniu, czy śledztwie jako jedną z czynności podejmowanych w postępowaniu przygotowawczym (art. 297 § 1 kpk), ale także przed jego wszczęciem w ramach czynności sprawdzających (art. 307 kpk). Czynność rozpytania osoby, która w przyszłości może uzyskać status podejrzanego, nie narusza art. 74 § 1 kpk, gdyż na takiej osobie nie ciąży prawny obowiązek udzielania na żądanie organów ścigania informacji dotyczących jakichkolwiek okoliczności przestępstwa. Czynność rozpytania nie narusza także art. 175 § 1 kpk, gdyż prawo do milczenia odnosi się do osoby, której postawiono zarzut popełnienia przestępstwa. Z charakteru czynności rozpytania wynika, że osoba, która potencjalnie może stać się podejrzaną, nie ma obowiązku udzielania informacji, a nawet, jak w przypadku osoby, która następnie uzyska status świadka, może ona w sposób bezkarny złożyć fałszywe oświadczenie. Inną kwestią jest późniejsze dowodowe wykorzystanie informacji uzyskanych podczas czynności rozpytania.

2. Nie ulega wątpliwości, że w świetle art. 174 kpk notatka urzędowa sporządzona z czynności rozpytania nie może zastąpić dowodu z wyjaśnień oskarżonego, czy z zeznań świadka. Na podstawie treści notatki urzędowej nie wolno także dokonywać ustaleń faktycznych sprzecznych z wyjaśnieniami oskarżonego, czy z zeznaniami świadka, gdyż byłoby to zastąpieniem tego rodzaju dowodów treścią notatki. Nie ma natomiast zakazu przesłuchania w charakterze świadka funkcjonariusza Policji, który dokonał czynności rozpytania i sporządził z niej notatkę urzędową.

Teza glosowanego postanowienia (zarówno odnośnie do pkt. 1 jak i 2) zasługuje na pełną aprobatę. Nadto wywody poczynione przez Sąd Najwyż-

szy zmuszają do analizy rozpytania na gruncie polskiego procesu karnego, a także wskazania na możliwe ramy jego procesowego wykorzystania. Jest to bowiem określenie używane celem doprecyzowania czynności kryminalistycznej, która jest wielokrotnie wymiennie stosowana z terminem „przesłuchanie”, co nie jest poprawne ani też uprawnione. Zgodnie ze słownikową definicją, rozpytać oznacza wypytać, zapytać wiele osób lub w wielu szczegółowych sprawach, rozpytywać o kogoś, rozpytywać o różne sprawy¹. Występuje jednak szereg pozornych podobieństw w obu przywołanych pojęciach (w ujęciu literalnym), lecz ich karnoprosesowa istota w znaczny sposób od siebie odbiega, dlatego też zarysowanie wyraźnej pomiędzy nimi granicy jest niezbędne.

Przesłuchanie stanowi czynność procesową o charakterze dowodowym, zaś o wymogach prawnych z nim związanych traktuje ustawa karna procesowa i zgodnie z jej postanowieniami należy konsekwentnie w tym ujęciu postępować, aby końcowy efekt udokumentowany protokołem mógł zostać wprowadzony do procesu i na jego ustaleniach proces ten można było oprzeć².

Rozpytanie realizowane jest w ramach wywiadu i polega na czynnym odbiorze wypowiedzi osób rozpytywanych, z tą różnicą, że nie jest to czynność procesowa. Występuje zatem między tymi pojęciami wiele różnic. Nie musi być ono realizowane w ramach procesu karnego, odpowiedzi na poszczególne pytania nie mieszczą się w kategorii składania zeznań, zaś z punktu widzenia przepisów prawa nie znajduje zastosowania art. 177 § 1 kpk ani 233 kk³. Fundamentalna różnica sprowadza się do tego, że z przebiegu rozpytania nie sporządza się protokołu, a wyłącznie dokumentuje się jego przebieg za pomocą notatki, która zgodnie z art. 174 kpk nie może zastępować zaprotokołowanego zeznania czy wyjaśnienia. Nie może także stanowić podstawy ustalenia określonych faktów do momentu, kiedy nie zostaną one potwierdzone na podstawie innych zgromadzonych w sprawie dowodów. Notatki takie mogą odnosić się do kwestii o znaczeniu drugorzędym, a także tych, które mając na uwadze treść art. 143 kpk nie wymagają sporządzenia protokołu. Nie mogą stanowić podstawy do ustalenia, że okoliczności i fakty w nich zapisane w rzeczywistości się wydarzyły, jeśli nie ma innych dowodów potwierdzających dane w nich zawarte⁴. Nie spełnia ona funkcji dowodowej, zaś okoliczności, które zostają w niej zamieszczone, można określić mianem sprawozdawczych czy rejestracyjnych. Notatkę urzędową można wykorzy-

¹ M. Szymczak (red.), *Słownik języka polskiego*, Warszawa 1989, s. 113.

² Szerzej patrz: D. Jagiełło, *Przesłuchanie jako czynność dowodowa*, Warszawa 2017.

³ Uwaga odnośnie do składania fałszywych zeznań zachowuje aktualność w zakresie braku wypełnienia ustawowych znamion przestępstwa z art. 233 k.k. Jeśli bowiem po jakimś czasie osoba zostanie wezwana do siedziby organu prowadzącego postępowanie w charakterze świadka może podlegać odpowiedzialności za składanie fałszywych zeznań, jeśli zostanie o tym pouczone. Fakt, że wcześniej była „rozpytywana” nie ma w tym wypadku znaczenia.

⁴ Tak postanowienie SN z dnia 10 marca 1973 r., I KZ 36/73, OSNPG 1973, Nr 7, poz. 106.

stać w procesie karnym, gdy zawarta w niej informacja odnośnie do dokumentacji czynności procesowych nie wymaga innej szczególnej formy, a zwłaszcza sporządzenia protokołu i nie zastępuje ona treści wyjaśnień oskarżonego lub zeznań świadka czy biegłego.

Z rozpytania korzysta się szeroko w ramach realizacji postępowania karnego, a dokładniej szeregu wykrywczych działań kryminalistycznych. Pozwala wykonać czynności, które w przypadku klasycznej formy przesłuchania i finalnego sporządzenia protokołu byłyby niemożliwie (np. jedynym świadkiem zdarzenia jest nałogowy narkoman czy alkoholik, który znajduje się pod wpływem działania tych środków, zaś zaniechanie odebrania od niego oświadczenia w tym konkretnym momencie spowoduje wezwanie do siedziby prokuratury i żądanie złożenia zeznań, co z kolei spowoduje daleko idące konsekwencje, bowiem zostanie on przesłuchany, znajdując się pod wpływem alkoholu, zaś przed sądem z uwagi na dalece posunięte stadium choroby może nie być w stanie wiernie go odtworzyć).

Na marginesie należy wskazać, że poza zakresem zastosowania art. 300 kpk pozostają sytuacje, w których dochodzi do informacyjnego rozpytania przez Policję osoby podejrzanej lub spontanicznego udzielania przez nią informacji Policji na miejscu zdarzenia, względnie stosowania wobec takiej osoby podsłuchu (art. 237 k.p.k.) lub nawet aranżowania przez Policję prowadzenia z nią przez osobę trzecią prywatnej, rejestrowanej rozmowy telefonicznej. We wszystkich tych sytuacjach nie dochodzi do czynności przesłuchania w znaczeniu formalnym.

Rozpytanie może dostarczyć pomocnych w odnalezieniu sprawcy informacji, w których następstwie prowadzi się właściwą czynność przesłuchania. Wykonuje je najczęściej pracownik operacyjny (np. policjant), głównie w ramach czynności sprawdzających – art. 307 kpk. Z rozpytania sporządza się jedynie notatkę, zaś przesłuchanie dla swej wagi wymaga spisania protokołu (art. 143 § 1 pkt 2 kpk). Z uwagi na ekonomikę postępowania karnego, a także niewątpliwy jego formalizm, może się okazać korzystniejsze w realiach określonej sprawy, sporządzenie notatki w ramach rozpytania. Jednocześnie może stanowić przyczynek do wstępnej selekcji informacji o podejrzanym (jego danych personalnych, właściwościach osobowych, cechach charakteru, sposobie życia). Informacje te można gromadzić na zlecenie organu procesowego, Policji, prokuratury, w związku z realizacją postępowania przygotowawczego. W tym miejscu należy przywołać treść postanowienia Sądu Najwyższego z 22.2.2002 r., V KK 183/06 (teza 1), w którym położono akcent na fakt, że dowód z zeznań funkcjonariusza Policji przeprowadzony na okoliczność wypowiedzi osoby rozpytywanej nie może zastąpić dowodu z wyjaśnień oskarżonego czy zeznań świadka. Na podstawie tego dowodu nie wolno też czynić ustaleń faktycznych sprzecznych z wyjaśnieniami oskarżonego lub zeznaniami świadka, wobec których dokonano czynności rozpyta-

nia, gdyż byłoby to usankcjonowanie nieformalnie przeprowadzonego dowodu z wyjaśnień lub zeznań, w sytuacji, gdy jego przeprowadzenie w formie określonej przez prawo dowodowe (tzw. dowód ścisły) jest bezwzględnie wymagane jako podstawa prawna rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności karnej⁵.

Rozpytanie zatem może służyć do zbierania danych o podejrzanym czy oskarżonym, a także zmierzać do ustalenia adresu świadka. Zbieranie takich danych może zostać zlecone Policji przez organ procesowy (prokuraturę, sąd) i musi odbywać się w związku z toczącym się postępowaniem karnym, albo innym prowadzonym na podstawie ustawy. Uzyskane dane mogą zostać następnie wykorzystane w czasie przesłuchania, bowiem pozwalają na prawidłowe zaprogramowanie tej czynności.

Rozpytanie wykonywane bywa poza siedzibą organu procesowego, głównie w miejscu zastania osoby (np. na miejscu kradzieży osobą świadczącą na temat zaistniałego zdarzenia), czy też miejscu pracy.

Zaprezentowane stanowisko odnośnie do rozpytania ugruntowało się zarówno w doktrynie⁶, jak i orzecznictwie sądowym. W wyroku Sądu Najwyższego z 17.10.1979 r., I KR 140/79, podkreślono: „(...) dowodu z wyjaśnień oskarżonego lub zeznań świadka nie wolno zastępować treścią pism i zapisków, a w konsekwencji sporządzone pisma i zapiski (notatki służbowe, urzędowe) odnośnie treści wyjaśnień oskarżonego lub zeznania świadka nie mogą być uznane za »inne dokumenty« (...)”. „Treść notatki urzędowej, zawierającej wypowiedzi np. świadka, mogłaby być uznana za »inny dokument« tylko w tym wypadku, gdyby sporządzenie protokołu przesłuchania nie było obiektywnie możliwe, a więc z przyczyn od przesłuchującego niezależnych (np. z powodu śmierci świadka przed przesłuchaniem i sporządzeniem protokołu przesłuchania)”. „Notatka urzędowa może stanowić źródło informacji o dowodzie i jak wskazuje praktyka postępowania sądowego – tego rodzaju źródła o dowodzie w sprawie zostają wielokrotnie w postępowaniu przygotowawczym i sądowym wykorzystane przez przeprowadzenie wskazanego w notatce dowodu”⁷. W wyroku Sądu Najwyższego z 22.1.1981 r., II KR 404/80, podkreślono, że notatka służbowa sporządzona przez funkcjonariusza nie może stanowić podstawy ustalenia, że okoliczności i fakty w niej opisane w rzeczywistości zdarzyły się, w szczególności, gdy w protokołach przesłuchania, stanowiących jedyną w obecnym stanie prawnym formę ustalenia dowodu osobowego, te okoliczności i fakty nie znalazły potwierdzenia⁸. Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z 25.3.1993 r., II AKr 27/93, potwierdził, że notatka służbowa (policjanta) nie może być dowodem w postępowaniu,

⁵ OSNWSK 2007, Nr 1, poz. 487.

⁶ Por. J. Widacki (red.), *Kryminalistyka*, Warszawa 2016, s. 120–121.

⁷ OSNPG 1980, Nr 5, poz. 67.

⁸ OSNPG 1981, Nr 11, poz. 121.

bowiem jest jedynie jednostronnym oświadczeniem wiedzy osoby ją sporządzającej, spisany zresztą nie zawsze dla celów postępowania karnego. Dowodem w postępowaniu może być jedynie zeznanie osoby, która notatkę sporządziła, zatem jej treść można uznać za informację o celowości odebrania zeznań tej osoby⁹.

Ze względu na treść art. 174 kpk notatka urzędowa sporządzona z czynności rozpytania nie może zastąpić dowodu z wyjaśnień oskarżonego czy zeznań świadka. W związku z tym nie będzie ona podlegała ujawnieniu na rozprawie (art. 393 § 1 zd. 2 kpk). Na podstawie treści notatki urzędowej nie wolno dokonywać ustaleń faktycznych sprzecznych z wyjaśnieniami oskarżonego czy zeznaniami świadka, gdyż byłoby to zastąpienie tego rodzaju dowodów treścią notatki. Brak jest zakazu przesłuchania w charakterze świadka funkcjonariusza Policji, który dokonał czynności rozpytania i sporządził z niej notatkę urzędową¹⁰.

Funkcjonuje stanowisko, że brak jest przeszkód, by treść notatki urzędowej, czy zeznania osoby ją sporządzającej, wykorzystać dowodowo obok wyjaśnień oskarżonego lub zeznań świadka w celu potwierdzenia i uzupełnienia oryginalnych zeznań i wyjaśnień, jeśli tym zeznaniom lub wyjaśnieniom nie przeczą, albo w celu ich weryfikacji, gdy zachodzi konieczność wyjaśnienia różnic między treścią wyjaśnień lub zeznań, ale z tym zastrzeżeniem, że nie można odmówić wiary wyjaśnieniom lub zeznaniom i dokonać ustaleń faktycznych w oparciu o treść notatki urzędowej lub na podstawie dowodu z zeznań osoby sporządzającej notatkę urzędową¹¹. Pogląd ten jednak nie może uzyskać mojej akceptacji. Zakaz odtworzenia wypowiedzi osoby uprawnionej do odmowy zeznań powiązany jest bezpośrednio z charakterem owej wypowiedzi (procesowa lub pozaprocessowa), jak i statusem jej adresata. Zakaz odtwarzania nie obejmuje wszystkich wypowiedzi osób, którym przysługuje prawo określone w art. 182 i 185 kpk. Zakaz odtwarzania zeznań osób uprawnionych do odmowy ich składania lub osób, które skorzystały ze zwolnienia od zeznawania nie oznacza zakazu odtwarzania wszystkich wypowiedzi tych osób, w szczególności dotyczących zdarzenia, pozaprocessowych relacji przekazanych świadkom, którym prawo do odmowy zeznań nie przysługuje, w związku z czym zeznania takich świadków na okoliczność informacji uzyskanych od osób wskazanych w powołanym na wstępie przepisie mogą stanowić podstawę do dokonywania ustaleń faktycznych. Można odtworzyć pozaprocessowe wypowiedzi osoby uprawnionej do odmowy złożenia zeznań lub odpowiedzi na pytania, a granicę przedmiotową omawianego zakazu wyzna-

⁹ KZS 1993, Nr 5, poz. 23.

¹⁰ Tak: Wyrok SA w Lublinie z dnia 17 czerwca 2014 r., II AKa 119/14, KZS 2014, Nr 12, poz. 62.

¹¹ Tak: Postanowienie SN z dnia 22 lutego 2007 r., V KK 183/06, Prok. i Pr.-wkl. 2007, Nr 7–8, poz. 2.

cza charakter relacji przekazanej przez osobę korzystającą z uprawnień wskazanych w art. 182 i 185 kpk. Jeśli jest to pozaprosesowa wypowiedź takiej osoby, to nic nie stoi na przeszkodzie odtworzeniu jej treści za pomocą zeznań świadka będącego adresatem tej wypowiedzi. Jeśli wypowiedź osoby uprawnionej przybiera procesową postać zeznań, to odtworzenie tej wypowiedzi nie będzie prawnie możliwe (art. 186 kpk). Dopuszczalne jest odtwarzanie wypowiedzi świadka, złożonych poza protokołem przesłuchania, tak w prywatnej rozmowie z osobami trzecimi, jak i z funkcjonariuszami Policji, którzy przyjechali na interwencję pod warunkiem, że funkcjonariusze Policji nie mieli później jakiegokolwiek kontaktu z prowadzonym postępowaniem przygotowawczym. Funkcjonariusze Policji, którzy przybywają na interwencję, nie występują jeszcze w charakterze organu prowadzącego postępowanie, a jedynie zbierają dane, które mogą dopiero dać podstawę do jego wszczęcia (art. 303 kpk), stąd informacje im przekazane przez osoby, które mogą uzyskać status świadków uprawnionych do odmowy zeznań, nie mają charakteru zeznań, a zatem nie są objęte zakazem z art. 186 § 1 kpk.¹²

Notatkę urzędową dokumentującą czynność rozpytania stosuje się nie tylko w dochodzeniu czy śledztwie jako jedną z podejmowanych w postępowaniu przygotowawczym (art. 297 § 1 kpk), ale także przed jego wszczęciem w ramach realizacji czynności sprawdzających (art. 307 kpk). Rozpytanie osoby mającej w przyszłości uzyskać status podejrzanego nie narusza art. 74 § 1 kpk, ponieważ na takiej osobie nie ciąży prawny obowiązek udzielania na żądanie organów ścigania informacji dotyczących jakichkolwiek okoliczności przestępstwa. Działanie takie nie narusza treści art. 175 § 1 kpk, ponieważ prawo do milczenia odnosi się do osoby, której postawiono zarzut popełnienia przestępstwa. Z charakteru czynności rozpytania wynika, że osoba, która potencjalnie może stać się podejrzaną, nie ma obowiązku udzielania informacji, a nawet, jak w przypadku osoby, która później uzyska status świadka, może ona w sposób bezkarny złożyć fałszywe oświadczenie. Osoba potencjalnie podejrzana nie jest postawiona w położeniu prawnym sprzecznym z wymogami zasady *nemo tenetur* (art. 74 § 1 kpk). Inną kwestią jest późniejsze dowodowe wykorzystanie informacji uzyskanych podczas czynności rozpytania. Notatka urzędowa sporządzona w trakcie czynności rozpytania nie może zastąpić dowodu z wyjaśnień oskarżonego czy zeznań świadka, zatem nie podlega ujawnieniu na rozprawie (art. 393 § 1 zd. 2 kpk). Na podstawie jej treści nie wolno dokonywać ustaleń faktycznych sprzecznych z wyjaśnieniami oskarżonego czy zeznaniami świadka, gdyż byłoby to zastąpienie tego rodzaju dowodów treścią notatki. Nie ma zakazu przesłuchania w charakterze

¹² Por. wyrok SA we Wrocławiu z dnia 18 lutego 1997 r., II AKa, OSA 1997, Nr 10, poz. 45; z 21.12.2001 r., II AKa 558/01, OSA 2002, Nr 5, poz. 43; z 8.3.2012 r., II AKa 388/11, KZS 2012, Nr 6, poz. 41.

świadka funkcjonariusza Policji, który dokonał czynności rozpytania i sporządził z niej notatkę urzędową. Natomiast, tak jak w przypadku treści notatki urzędowej, inną kwestią jest wprowadzenie tego dowodu do podstawy faktycznej rozstrzygnięcia. Konsekwentnie, tak jak treść notatki urzędowej, dowód z zeznań funkcjonariusza Policji przeprowadzony na okoliczność wypowiedzi osoby rozpytywanej, nie może zastąpić dowodu z wyjaśnień oskarżonego czy zeznań świadka. Na podstawie tego dowodu nie wolno czynić ustaleń faktycznych sprzecznych z wyjaśnieniami oskarżonego lub zeznaniami świadka, wobec których dokonano czynności rozpytania, gdyż byłoby to usankcjonowanie nieformalnie przeprowadzonego dowodu z wyjaśnień lub zeznań, w sytuacji, gdy jego przeprowadzenie w formie określonej przez prawo dowodowe (tzw. dowód ścisły) jest bezwzględnie wymagane jako podstawa prawna rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności karnej. Nie znajduję procesowych przeszkód, by treść notatki urzędowej czy zeznania osoby ją sporządzającej wykorzystać dowodowo, obok wyjaśnień oskarżonego lub zeznań świadka, w celu potwierdzenia i uzupełnienia oryginalnych zeznań i wyjaśnień, jeśli tym zeznaniom lub wyjaśnieniom nie przeczą, albo w celu weryfikacji tych wyjaśnień lub zeznań, gdy zachodzi konieczność wyjaśnienia różnic między treścią wyjaśnień lub zeznań, ale z zastrzeżeniem, że nie można odmówić wiary wyjaśnieniom lub zeznaniom i dokonać ustaleń faktycznych w oparciu o treść notatki urzędowej lub na podstawie dowodu z zeznań osoby sporządzającej notatkę urzędową.

Zastępowanie wyjaśnień oskarżonego lub zeznań świadka miałyby miejsce w wypadku przesłuchania funkcjonariusza dokonującego formalnego przesłuchania, na okoliczność treści składanych w czasie tego przesłuchania, wyjaśnień albo zeznań. Takiego charakteru nie ma jego relacja o przebiegu przeprowadzonych na miejscu przestępstwa czynności, których element stanowią spontaniczne wypowiedzi osoby, wobec której zostało dokonane rozpytanie¹³.

Zwrócić należy uwagę na możliwość odtworzenia przekazywanych treści, co jednak rodzi niebezpieczeństwo przekształceń, przeinaczeń i nie jest wolne od subiektywizmu odbiorcy. Problem ten jednak nie dotyczy wyłącznie funkcjonariuszy Policji dokonujących czynności rozpytania, lecz w mniejszym czy większym stopniu występuje w procesie przekazu informacji przez każdego człowieka, bez względu na jego rolę procesową. Wydaje się, że

¹³ Tak też: wyrok SN z dnia 25 kwietnia 1930 r., VI KK 354/30, ZO 1930, poz. 193; wyrok SN z dnia 24 kwietnia 1934 r., III K 507/34, poz. 34, OSN(K) 1934, Nr 12, poz. 295; wyrok SN z dnia 10 marca 1971 r., IV KR 16/71, OSNKW 1971, Nr 9, poz. 131, a także na gruncie unormowań kodeksu postępowania karnego z 1997 r., zob. wyrok SN z dnia 5 lipca 2002 r., WA 9/02, OSNKW 2002, Nr 11–12, poz. 104; postanowienia SN z dnia 1 września 2003 r., V KK 12/03, LEX nr 80708 i z 30 czerwca 2015 r., V KK 141/15, LEX nr 1781768; wyrok SA we Wrocławiu z dnia 29 grudnia 2009 r., II AKa 405/09, KZS 2010, Nr 7–8, poz. 66.

w przypadku funkcjonariuszy organów ścigania może on być relatywnie mniejszy wobec wymogu zachowania obiektywizmu, profesjonalizmu, ale i uwzględniając doświadczenie zawodowe, co skutkuje mniejszym wpływem emocji, determinowanym spotykaniem się z analogicznymi sytuacjami w codziennej pracy zawodowej¹⁴.

Ostatnią wymagającą poruszenia kwestią jest fakt, że w praktyce organów ścigania często dochodzi do nieformalnego uzyskania maksimum informacji, interesujących w danym momencie organ na temat zaistniałego, badanego zdarzenia. Rozpytana osoba wielokrotnie zostaje następnie przesłuchana w charakterze świadka, rzadziej podejrzanego. Pojawiają się w związku z tym zasadne wątpliwości, czy owo rozpytanie może wpływać na swobodę wypowiedzi takiej osoby już podczas czynności przesłuchania. W tym wypadku linia orzecznicza jest zgodna i uznać należy, że czynność rozpytania realizowana przed faktycznym przesłuchaniem nie narusza swobody wypowiedzi. Na tę okoliczność należy przywołać dwa judykaty, z których wynika, że „Nie jest zakazane prowadzenie przed przesłuchaniem rozmowy na temat zdarzenia, o ile nie jest to związane ze stosowaniem przymusu fizycznego i psychicznego, celem zmuszenia oskarżonego do przyznania się, nie jest również zakazane informowanie oskarżonego o możliwości wymierzenia łagodniejszej kary w razie przyznania się do winy, wyrażenia skruchy, jak również nie jest zakazane podawanie dowodów i okoliczności, które mają wskazywać na sprawstwo oskarżonego, w tym także poprzez zastosowanie podstępów. Opisane sytuacje nie pozabawiają przesłuchiwanego prawa do wyboru zachowania – do podjęcia samodzielnej decyzji o złożeniu lub odmowie złożenia wyjaśnień, a równocześnie nie naruszają gwarantowanej w art. 171 § 1 k.p.k. swobody wypowiedzi”¹⁵.

Z kolei w drugim orzeczeniu podkreślono, że „nie można wykluczyć tzw. operacyjnego rozpytania świadka zarówno przed, jak i po jego przesłuchaniu. Rozpytanie przed przesłuchaniem ma na celu ustalenie, czy i w jakim zakresie świadek może dostarczyć informacji istotnych dla postępowania, co wino potem być wykorzystane przy jego przesłuchiwanie. (...)”¹⁶.

¹⁴ Szerzej. M. Błoński, *Znaczenie zeznań funkcjonariusza policji opartych na czynności tzw. rozpytania*, „Prokuratura i Prawo” 2017, nr 9, s. 175–186.

¹⁵ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 17 czerwca 2014 r., II AKa 107/14, LEX nr 1493869.

¹⁶ Tak Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2002 r., IV KKN 13/02, LEX nr 53058. Z kolei w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2003 r., WA 3/03, LEX nr 184211, czytamy, że „Nie ulega wątpliwości, że w postępowaniu przygotowawczym występują obok czynności procesowych, czynności operacyjne. Art. 143 § 1 kpk, przy stosowaniu go w toku dochodzenia lub śledztwa nakazuje protokolowanie jedynie czynności procesowych, w tym przesłuchania świadka. Informacje uzyskane przez organ ścigania poza czynnością procesową mają już charakter operacyjny i protokolowaniu nie podlegają. Rozpytanie przed przesłuchaniem ma na celu ustalenie, czy i w jakim zakresie świadek może dostarczyć informacji istotnych dla postępowania, co nie przeszkadza w wykorzystaniu tak pozyskanej wiedzy dla podjęcia dalszych czynności procesowych”.

Bibliografia

- Błoński M., *Znaczenie zeznań funkcjonariusza policji opartych na czynności tzw. rozpytania*, „Prokuratura i Prawo” 2017, nr 9.
- Jagiello D., *Przesłuchanie jako czynność dowodowa*, CH BECK, Warszawa 2017.
- Szymczak M. (red.), *Słownik języka polskiego*, PWN, Warszawa 1989.
- Widacki J. (red.), *Kryminalistyka*, CH BECK, Warszawa 2016.

Wykaz aktów prawnych

- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, t. jedn. Dz. U. z 2018, poz. 1600.
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, t. jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 1987.
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. – o policji, t. jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 161.

Orzecznictwo

- Postanowienie SN z 10 marca 1973 r., I KZ 36/73, OSNPG 1973, Nr 7, poz. 106.
- Postanowienie SN z 22 lutego 2007 r., V KK 183/06, Prok. i Pr.-wkl. 2007, Nr 7–8, poz. 2.
- Postanowienie SN z 1 września 2003 r., V KK 12/03, LEX nr 80708.
- Postanowienie SN z 30 czerwca 2015 r., V KK 141/15, LEX nr 1781768.
- Postanowienie SN z dnia 28 lutego 2002 r., IV KKN 13/02, LEX nr 53058.
- Wyrok SA w Lublinie z 17 czerwca 2014 r., II AKa 119/14, KZS 2014, Nr 12, poz. 62.
- Wyrok SA w Poznaniu z dnia 17 czerwca 2014 r., II AKa 107/14, LEX nr 1493869.
- Wyrok SA we Wrocławiu z 18 lutego 1997 r., II AKa, OSA 1997, Nr 10, poz. 45.
- Wyrok SA we Wrocławiu z 21.12.2001 r., II AKa 558/01, OSA 2002, Nr 5, poz. 43.
- Wyrok SA we Wrocławiu z 8.3.2012 r., II AKa 388/11, KZS 2012, Nr 6, poz. 41.
- Wyrok SA we Wrocławiu z 29 grudnia 2009 r., II AKa 405/09, KZS 2010, Nr 7–8, poz. 66.
- Wyrok SN z 25 kwietnia 1930 r., VI KK 354/30, ZO 1930, poz. 193.
- Wyrok SN z 24 kwietnia 1934 r., III K 507/34, poz. 34, OSN(K) 1934, Nr 12, poz. 295.
- Wyrok SN z 10 marca 1971 r., IV KR 16/71, OSNKW 1971, Nr 9, poz. 131.
- Wyrok SN z 5 lipca 2002 r., WA 9/02, OSNKW 2002, Nr 11–12, poz. 104.
- Wyroku SN z dnia 18 lutego 2003 r., WA 3/03, LEX nr 184211.

Streszczenie

Orzeczenie odnosi się do bardzo istotnego problemu procesowego, jakim jest rozpytanie. Czynność ta jest mylona z klasycznym przesłuchaniem. Głównym jednak problemem jest to, jak utrwalić i wprowadzić do procesu tego rodzaju dowód, przy poszanowaniu treści art. 174 k.k. W głosie autor dokonał analizy orzecznictwa oraz zaprezentował pogląd doktryny na tytułowy problem.

Summary

The decision refers to a very important procedural problem which is the questioning. This activity is confused with a classic interrogation. However, the main problem is how to capture and introduce this type of evidence into the process, while respecting the content of art. 174 k.k. The author has analyzed the jurisprudence and presented the doctrinal view of the title problem.

Dariusz Jagiełło